

Nicolae Iorga și formarea conștiinței naționale

Doamnelor și Domnilor,

Dacă teatrul e plin de lume și însuflețire, apoi aceasta se datorește conștiinței Dv., ea v'a poruncit ca la acest ceas să fiți aci, fiindcă ați auzit că se vorbește de *acela*, care cât de cât a așezat ceva în spiritul și sufletul Dv.

de *acela*, care ne-a dat un crez, ne-a fixat un ideal, și anume : *Conștiința Romănității de pretutindenea*, conștiință, pe care el a susținut-o cu iubirea lui fără margini pentru pământul strămoșesc și a neamului din care facem parte, cu dragostea de viața culturală a neamului nostru, în care ne-a făcut să vedem toată măreția și splendoarea gloriei noastre și pentru care am avut de atâtea ori fiori și ne-a împrumutat entuziasmul său sincer, dându-ne astfel pârghii extraordinare ce care să ne slujim la ceasurile grele,

despre *acela*, care a pregătit generațiile ce au luptat în războiul de întregirea neamului și pe care le-a susținut, așezând în noi cei ce luptăm cu arma în mână, ca și în acei din spatele nostru, *conștiința sigură a dreptății noastre*, justificând orice sacrificiu și picătură de sânge vărsat cu scopul suprem : *Întregirea neamului*,

despre acea „conștiință” *superioară*, despre acel sfătuitoare și îndrumător cuminte și sigur,

despre acest *prinț al gândirii și cugetării românești*,
despre *ambasadorul culturii naționale*,

despre această extraordinară *personalitate*, care s'a manifestat pe toate terenurile,

despre *solia aceasta națională* pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu și pentru care nu puteți să-i aduceți un omagiu mai frumos, decât aclamându-l în picioare și strigând din toată inima : Trăiască Profesorul N. Iorga.

Doamnelor și Domnilor,

Conștiința națională, a existat și mai înainte de 30—40 ani, dar mai mult în stare latentă.

Piatra din șosea are și ea energie latentă, dar nu se arată decât când cineva pune mâna pe ea și o asvârlă.

Conștiința, forul acesta interior — ochiu — judecătorul sever și drept — pe care l'am simțit când am greșit și ne-a mustrat,

are o stăpânire de sine și o independență pe care nu-o putem influența nici noi care suntem stăpânii ei, necum alții ori care.

Pentru a o influența, pentru a o pregăti și forma într'un fel — să zicem național — trebuie să fie *cine-va de o conștiință superioară, să aibă un suflet mare, o credință tare, un ideal sigur și așa putere sufletească ca să fie capabil să împrumute din ființa lui și altora — să aibă curajul și puterea de a se sacrifica de va trebui, pentru îndeplinirea unui ideal.*

Ei bine, astfel de însușiri extraordinare nu s'au întâmplat să le aibă în neamul nostru, nimeni ca Dl Profesor N. Iorga și încă în așa măsură că un secol două înainte și tot atâta poate și după, Neamul Românesc să nu-și mai afle un astfel de reprezentant.

Conștiința această superioară a avut-o și crescut-o Dl. Prof. N. Iorga în cercetările făcute ca *Istoric* — despre neamul nostru și pământul strămoșesc — în aceste cercetări a văzut că neamul nostru de pretutindeni are o obârșie unică, că viața lui e aceeași în lumea celor mulți și că aceleași îi sunt tendințele; iar în ce privește viața lui culturală, el e cel dintâi, care a înțeles și spus *că ea este aceea, care mișcă un neam și ei se datorește veșnicia lui, că prin ea va trebui așezat curentul de unitate sufletească peste toate hotarele și că prin urmare în ea vom găsi pârgghiile cu care să ne ajutăm fa consolidarea puterilor noastre în înfăptuirea — întregirii neamului.*

Incredințat că cultura mai mult ca ori ce va da curentul pentru unitatea sufletească, scrie :

Istoria poporului românesc în legătură cu alte popoare și a altor popoare, — istoria bisericească — istoria literaturii românești, scrie articole în reviste și publicații române și străine, ia conducerea revistei „Sămănătorul“ și influențează și altele făcând să triumfe prin scrisul lui care mișcă, îndeamnă și stăpânește, principiul național. — El arată că în viața culturală a neamului nostru sunt destule motive și elemente naționale, că scriitorii trebuie să-și ia subiecte din izvorul nesecat al poporului — din sufletul lui — care e veșnic și viu și că acele subiecte îmbrăcate în vestmântul frumos al literaturii, ori al artei plastice, ar putea să ne dea opere, care ne-ar înălța, ne-ar sluji și nouă și civilizației altor popoare și care ar simboliza unirea noastră premergătoare.

Grație acestor idei, *sritorii revistelor* : „Sămănătorul“, „Luce-aferul“, „Făt Frumos“ și altele, deveniră educatori de conștiințe și idealism.

O nouă conștiință pătrunde în suflete și toți se îndreaptă către popor — era o *biruință mai mare a principiului naționalist.*

Consecințele se arătară în lupta ce o dedu pentru întronarea limbei românești în lumea aristocratică și în manifestările ei.

Deși n'a lucrat asupra conștiinței naționale numai scriind cum am arătat până acum, ci și propovăduind prin cuvinte, fie ca *profesor* dela catedra universitară și dela Școala de Răsboi, fie *conferențiind*, ori ca *orator* dela tribuna poporului în întrunirile

culturale, politice, ori naționale — ca acelea dela *Liga Națională*. Nu e student sau fost student, care să nu-l fi auzit, nu e intelectual și colț de țară ori oraș în care să nu fi răsunat glasul lui. nu e suflet de român care să nu fi vibrat și să nu se fi cutremurat la entusiastele și fascinantele lui discursuri ținute la *Liga pentru unitatea Românilor*, și dela *Tribuna parlamentului*.

Peste tot discursurile lui sunt dominate de *un curent național* și de o *iubire nemărginită de neam întărită cu o convingere din ce în ce mai mult că — realizarea unităței naționale e aproape*.

Pe această cale a cuvântului, efectele mi se pare că au fost insuțit mai mari ca prin scris.

Dl Iorga având un temperament războinic, fiind un idealist sincer, având o viață exemplară, o cinste și o moralitate antică, o putere de muncă uriașă, un predicator fanatic al unității, un semănător de idei, îndreptător al vremii și un sfătuitoare al oamenilor, nu putea să rămână la o parte de viața politică în care era atâta *desorientare* — atât la românii din țară cât și la acei din provinciile subjugate.

În politică el aduce o *înțelegere largă, o cunoaștere perfectă a poporului nostru și a nevoilor lui* — ca unul care l-a studiat și cercetat și legătură cu alte neamuri și mai ales o *experiență vastă culeasă din adâncul popoarelor pe cari le-a cercetat*.

Întemeiază *partidul naționalist*, grupând în jurul lui oameni culți, de suflet și aleși, făcând să triumfe și aci *principiul naționalismului* și prin asta chemând și pe celelalte partide către același principiu.

Susține această politică mai ales prin „*Neamul Românesc*“ în care scrie de 26 de ani, în fiecare zi — chiar și când era în America, la mii de kilometri.

Conștiința națională așezată și susținută prin scris ori viu grai în politica interioară a țării, *devine o unire națională* în manifestările Ligii culturale, unde dl Profesor N. Iorga este sufletul și mai apoi și conducătorul ei și unde de atâtea ori el a ridicat steagul sub care aveau să se adumbrească toți românii.

Conștiința națională mai devine *unire națională* la cursurile dela Văleni, unde Românii de pretutindenea vin să-l asculte și acolo să-și imprumute unul altuia sentimentele și să vadă că una sunt — acolo s'a arătat în mic ce va fi unirea ce va să vie.

Covârșitoare însă devine influența lui asupra conștiinței naționale în pregătirea generației din timpul marelui război pe care l'a făcut, și căreia îi dă tăria credinței, că realizarea idealului întregirii care părea un vis, e apropiată și sigură.

În război și în nenorocirea care ne-a ajuns în cursul lui, el rămâne *lumină călăuzitoare, flacăra* ce ne-a ținut, încălzit și entusiasmat, vorbindu-ne prin ziarul său „*Neamul Românesc*“ de atunci, dar mai ales rămâne stânca neclintită a credinței în biruința *principiului național — întregirea Neamului*.

În război el devine de drept conducătorul sufletească și firesc al Românilor de pretutindeni.

Unirea politică și geografică odată făcută, el continuă, și după război, pe aceiași cale, ba încă sporește mijloacele, pentru ca unificarea sufletească să se desăvârșească.

În deceniul de după război viața politică împarte pe mulți din aceia pe cari el reușise să-i pregătească și să-i adune: unii îl părăsesc alergând acolo unde era idealism material, iar alții din cei mai slabi s'au îndepărtat de el, fiindcă nu puteau rămâne lângă o viață de flacăra și lumină, fiindcă-i orbea și flacăra i-ar fi ars.

Cu ei ori fără ei, el duce lupta în aceiași direcție, atât înăuntru cât și în afara țării, și mai dârz și mai cu răsunet. În afară e cinstit și onorat de marile Universități ale lumii și de toate congresele mari și din mândria lui ne-am împărtășit și noi și țara toată care se înalță la nivelul celorlalte popoare, prin el.

Și astăzi d-l prof. N. Iorga ca primministru și conducător al țării trece dela vorbe la fapte, trece dela scris la acțiune — la muncă organizată și dârză, cum numai el e în stare s'o susție, cu voința neînfrântă a războinicului ce nu cunoaște decât misiunea, antrenând cu el tot ce e viu și conștient în această țară, căreia i-a dat din primul moment liniștea apoi îi va da încrederea, însănătoșirea apoi înălțarea acolo unde meritele ei și ale neamului îi dau dreptul.

Col. Georgescu Pion

Comandantul Regimentului I. Artilerie
Regele Carol I.

Nicolae Iorga și biserica

Doamnelor și Domnilor,

La serbarea aranjată pentru ziua de azi în orașul Timișoara, în cinstea celui mai mare cărturar al neamului nostru, a Profesorului Nicolae Iorga, mi s'a făcut și mie măgulitoarea invitație de a spune un cuvânt de omagiu și de recunoștință și din partea bisericii noastre, pentru grandioasa operă constructivă ce a realizat-o acest genial istoric, iubitul nostru sărbătorit pe terenul bisericesc.

Am primit cu vie mulțumire această invitație, dându-mi-se astfel ocazie a exprima în câteva cuvinte tot ce simt eu în sufletul meu față de acest fiu devotat și credincios al bisericii noastre.

Pe cât de onorabilă este însă această însărcinare, pe atât de mare este răspunderea ce am luat asupra mea prin angajamentul de a vorbi astăzi, la această serbare, despre personalitatea lui Nicolae Iorga în legătură cu biserica.

De aceea vă mărturisesc sincer, că n'am pretenția de a mă prezenta în fața onoratului public cu o dare de seamă sistematică